

Intermixt publiceert periodiek een nieuwsbrief die een actueel thema uit de energiesector bondig toelicht

Nieuwsbrief maart 2011

Nieuws – maart 2011

Energieprijzen en nettarieven

Recent barstte het publiek debat omtrent de Belgische prijzen voor aardgas en elektriciteit weer in volle hevigheid los. Zowel de consumentenorganisaties als de industriële belangengroepen trekken aan de alarmbel en ook de federale regulator CREG laat opnieuw van zich horen. Doorgaans worden de prijzen voor energieproductie en levering in het vizier genomen, maar vaak worden ook de tarieven van de netbeheerders met de vinger gewezen.

Een eerste belangrijke opmerking is dat dé energieprijs niet bestaat. De prijzen verschillen naargelang het type klant, de leverancier, de distributienetbeheerder (DNB) en het soort contract dat de klant afsluit. Bovendien zorgen de sterk schommelende leveringsprijzen ervoor dat momentopnames met de nodige omzichtigheid moeten geïnterpreteerd worden.

Hoe dan ook is het een feit dat de energieprijzen de hoogte ingaan. Uit recent onderzoek van de CREG⁽¹⁾ blijkt dat de elektriciteitsprijzen voor gezinnen sinds de liberalisering in de drie regio's en over de verschillende klantentypes heen een stijgende trend vertonen, met een opwaartse piek in 2008. Voor aardgas kan een gelijkaardige evolutie worden vastgesteld, al is daar de piek in 2008 nog veel meer uitgesproken.

Uiteraard is het van belang na te gaan waaraan deze trendmatige stijgingen te wijten zijn. Recent worden vanuit een aantal hoeken de netbeheerders als de boosdoeners afgeschilderd.

(1) "Evolutie van de elektriciteitsprijzen op de residentiële markt" en "Evolutie van de aardgasprijzen op de residentiële markt" van respectievelijk februari en maart 2011.

Intermixt

Ravensteingalerij 4 bus 2
1000 Brussel

Tel +32 2 548 36 02
Fax +32 2 513 07 46

info@intermixt.be

*"Gemeentelijk overleg voor de Belgische
energiesector"*

www.intermixt.be

v.u. Martin Verschelde, secretaris-generaal
Intermixt, Ravensteingalerij 4 bus 2 1000 Brussel

Een correcte historiek is hier evenwel op zijn plaats. Zo werd in Vlaanderen in de jaren meteen na de liberalisering van 2003 door de CREG fors het mes gezet in de gereguleerde nettarieven. Het doel was ten alle koste de totale energieprijzen drukken en dat deed de regulator door te werken op de segmenten waarover hij directe controle had, in tegenstelling tot de geliberaliseerde prijzen van de leveranciers en producenten.

Uit cijfers van de Vlaamse regulator VREG⁽²⁾ blijkt dat tussen januari 2004 en december 2007 het aandeel van de beheerders van de transport- en distributienetten in de totale energiefactuur was teruggevallen van 46% naar 33% voor elektriciteit en van 43% naar 27% voor aardgas. Het aandeel van levering en productie nam tegelijkertijd fors toe.

In Wallonië en Brussel maakten de distributienettarieven een gelijkaardige beweging, al moet hierbij uiteraard rekening worden gehouden met de latere vrijmaking van de markten. Kortom, in heel België daalden de DNB-tarieven in de periode 2003-2007.

In 2008 kenden de energieprijzen wereldwijd een forse stijging. In België gingen niet alleen de leveranciersprijzen de hoogte in, ook de gereguleerde DNB-tarieven tekenden een herstel op.

Hoe is nu de huidige situatie? Volgens een rapport van de Waalse regulator CWaPE ging in 2010 van de elektriciteitsfactuur voor een Waals gezin 48% naar de commerciële leveranciers en 43% naar transport en distributie⁽³⁾. Ook in Vlaanderen ging in juli 2010 43% naar transport en distributie⁽⁴⁾. Een zelfde grootteorde vinden we in Brussel terug.

(2) VREG Marktrapport voor 2007, cijfers gemiddeld voor Vlaanderen (inclusief btw) voor gezin met doorsnee verbruik.

Voor aardgas is het aandeel van de netbeheerders veel kleiner. Zo ging vorig jaar in Wallonië 27% van de aardgasfactuur naar de distributie. In Vlaanderen en Brussel is de situatie vergelijkbaar.

De hamvraag is natuurlijk waarom de DNB-tarieven vanaf 2008 inderdaad de hoogte gingen. Een eerste reden was het wegvallen van enkele eenmalige maatregelen die in de periode daarvoor de tarieven drukten, zoals het uitvoeren van boekhoudkundige verschuivingen. De DNB's hebben daar toen meermaals voor gewaarschuwd.

Belangrijker nog is dat de rechtbank in verschillende zaken zich uitsprak tegen beslissingen van de CREG waarna zowel de regulator als Vlaamse en Waalse DNB's het zinvol achtten een dading af te sluiten om de stroom aan rechtszaken in te dijken. In deze dading waren enkele recuperaties vervat van onterechte afhoudingen in het verleden.

Bovendien kregen de netbeheerders steeds meer wettelijke verplichtingen opgelegd waarover ze zelf geen controle hebben. Het betreffen onder meer verplichte investeringen, het onderhoud van de openbare verlichting en het uitvoeren van ecologische en sociale maatregelen, de zogenaamde "openbare dienstverplichtingen".

De distributienetbeheerders hebben dus maar over een beperkt deel van hun tarieven rechtstreeks controle. Bovendien daalt dit aandeel geleidelijk door de verschillende efficiëntie-maatregelen die ze doorvoeren en het

(3) Rapport CWaPE "l'analyse des prix de l'électricité et du gaz naturel en Wallonie", cijfers inclusief btw. De resterende 9 % zijn onder meer heffingen.

stijgende belang van de openbare dienstverplichtingen.

Van het totale distributienettarief van de Vlaamse gemengde DNB's voor elektriciteit was in 2010 minder dan 20% terug te brengen tot beheersbare kosten⁽⁵⁾. Dat is minder dan 7% van de totale elektriciteitsprijs. Daarentegen ging 27% van het tarief naar openbare dienstverplichtingen, 18% naar afschrijvingen en 13% naar de wettelijk vastgelegde vergoeding die de aandeelhouders verkrijgen op het door hen geïnvesteerde kapitaal. Ook in Wallonië en Brussel maken de beheersbare kosten slechts een beperkt deel van de totale tarieven uit.

De netbeheerders doen dus reeds alle mogelijke inspanningen om hun efficiëntie te verhogen en houden de tarieven nauwlettend in de gaten. Blind snoeien in de tarieven zou dan alles behalve wenselijk zijn. Het dreigt te leiden tot lagere investeringen die de betrouwbaarheid van de netten in gevaar kunnen brengen, de marktwerking verstoren en de modernisering van ons energiesysteem afremmen.

De nu reeds strikt gereguleerde en dus beperkte winstgevendheid van de netbeheerders aantasten zou dan weer een miskenning zijn van de vele miljoenen euro's die de gemeenten de voorbije jaren in de sector hebben geïnvesteerd.

Ten slotte zouden de ecologische of sociale maatregelen kunnen worden aangepakt, maar gelet op enerzijds de noodzakelijke ambities op niveau van hernieuwbare energie en anderzijds de toenemende energiearmoede stelt zich de vraag of dit wenselijk is. Hoe dan ook wordt dit beslist door de overheden, niet door de netbeheerders zelf.

(4) Marktmonitor VREG 2010 (inclusief btw).

(5) Realiteit 2010, Eandis. De resterende 22% zijn diverse niet-beheersbare kosten.

Kortom, de huidige hoge prijzen voor elektriciteit en aardgas reduceren tot een "probleem van dure netbeheerders" is de waarheid geweld aan doen. Bovendien hebben de netbeheerders slechts over een beperkt deel van hun tarieven rechtstreeks controle en zouden blinde saneringen belangrijke effecten kunnen hebben voor de marktwerking en het sociaal en ecologisch beleid.